

Ejub Topić

“Svjedok odbrane Bosne i Hercegovine 1990-1995.
Nacionalno i političko sazrijevanje Bošnjaka”

Dvadeset godina od izdaje države

Intervju što ga je “Krajini” prije par mjeseci dao Ramiz Drekević, ratni komandant Petog korpusa A R BiH i očekivana reagiranja nekih od aktera u vojno-političkim dogadanjima na prostoru neokupiranog dijela Bihaćkog okruga u ključnoj ratnoj 1993. godini neposredno nas je opredijelilo da na ovaj način i sami damo doprinos ozbiljnom utvrđivanju konačne istine o autonomiji. Budući se danas, petak, 27. septembra 2013. godine navršilo ravno 20 godina od proglašenja paradržavne tvorevine Fikreta Abdića tzv. Autonomne pokrajine Zapadna Bosna u ovom pripremljenom prilogu na osam strana ugrubo smo pokušali bar djelomično rasvijetliti okolnosti u kojima je i kako došlo do izdaje države BiH na prostoru sjeverozapadnog dijela Bosanske krajine. Među ljudima koji o ovoj temi imaju što reći, a još nisu, svakako je i Ejub Topić, osoba koja se na funkciji predsjednika Skupštine okruga Bihać nalazila od 10. marta do 16. oktobra 1993. godine, dakle u vrijeme u kojem je Fikret Abdić žestoko koračao svojim putem u izdaju. Da ima što reći o ovoj temi Topić je potvrdio rekavši da bi uskoro svjetlo dana mogla ugledati njegova knjiga u kojoj na više od 200 stranica (od skoro 500 koliko ih ima) detaljno objašnjava sve ono što je osobno i sa drugima tada radio u institucijama i državnim organima. Knjiga bi, ukoliko se riješe nedostajuća finansijska sredstva trebala biti štampana do sredine oktobra 2013 godine, a njena promocija pod naslovom “Svjedok odbrane BiH 1990. - 1995 - Nacionalno i političko sazrijevanje Bošnjaka” trebala bi se dogoditi uz predstojeću godišnjicu formiranja Petog korpusa A R BiH. Uz dopuštenje autora ovom prilikom našim čitateljima prezentiramo autentične i djelomično prilagodene sadržaje iz knjige iz kojih je moguće shvatiti tekst i kontekst događanja koja su prethodila činu proglašenja tzv.

Autonomne pokrajine Zapadna Bosna i početku nezapamćenog međubosnjačkog sukoba koji smo zbog Abdićevog puta u izdaju svi skupa platili previsokom cijenom.

Bosanska krajina i Okrug Bihać

Da bisino stigli do pojma Okruga Bihać, podimo od početka, od termina Krajine. Svi mi volimo reći da smo Krajišnici, ali nema potpune saglasnosti oko toga šta je to, i čija je to, prava Krajina. Bosanska krajina je regija Bosne i Hercegovine uklopljena u tri rijeke: Unu, Savu i Vrbas. Regija je historijska, ekonomska i kulturna

oblast Bosne i Hercegovine. Najveći grad je Banja Luka, a ostali gradovi su Bihać, Jajce, Prijedor, Bosanska Dubica, Bosanska Gradiška, Bosanski Novi, Sanski Most itd. Krajnji sjeverozapadni dio Bosanske krajine zove se Bihaćka krajina po gradu Bihaću. Prema Radoslavu Lopašiću. Bihaćka krajina je prostor sa istoka i jugoistoka oivičen lijevom obalom rijeke Une, a sa zapada granicom države Hrvatske. U njen sastav ulaze Bihaćki, Cazinski i Krupski kotar. Cazinska krajina je prostor koji zauzimaju općine Cazin, Velika Kladuša i, danas, Bužim, jer je Cazin u ovoj subregiji centralno

■ Pod pojmom Bihaćki, okrug u užem smislu, može se podrazumijevati samo onaj dio slobodnog dijela Bihaćkog okruga koji je uspostavljen polovinom 1992. godine, a bio je oivičen neprekidnom linijom fronta od Lohovskih brda u Bihaću do Bosanske Bojne u Velikoj Kladuši, i od Bosanske Bojne natrag, granicom sa Hrvatskom, do aerodroma Željava u Bihaću.

■ U političkom životu Ejub Topić u Bihaću se pojavio kao kadar Stranke demokratske akcije 1990. godine. Nakon prvih višestranačkih izbora u Bihaću je izabran za poslanika u Vijeću općina Republike BiH. Zajedno sa 53 druga poslanika bio je potpisnik pokretanja procedure za raspisivanje referendum za nezavisnu BiH. S početkom agresije na BiH odmah se uključio u aktivnosti odbrambenih priprema. Doprinos je dao kao član Ratnog predsjedništva općine Bihać, delegat u Skupštini Bihaćkog okruga, predsjednik Komisije za razmjenu zarobljenika, kao prvi pomoćnik komandanta Petog korpusa za moral i vjerska pitanja i predsjednik Skupštine okruga Bihać do oktobra 1993. godine kada je dužnost predao svom nasljedniku Hamdiji Kabiljagiću. Politički nije angažiran iako je ponovno član SDA Bihaća. Danas kao dokazani stručnjak u oblasti elektrotehnike radi u Londonu za jednu tamošnju tvrtku. Knjiga koja se uskoro treba štampati, između ostalog, detaljno obrađuje i pitanje njegovog učešća na Svebosnjačkom saboru koji je po njemu bio temelj za brže i cjelovitije nacionalno i političko sazrijevanje Bošnjaka.

naseljeno mjesto.

U Cazinu, gdje sam ja rođen, pravim Krajišnikom može se nazvati samo onaj koji živi na lijevoj obali Une. To je za nas pravi termin za Krajišnika, jer je posebno dolina Une bila izložena napadima sa zapada i pokušajima da se izide na lijevu obalu Une kao poželjnu granicu, jer u svom toku nizvodno, od Bosanskog Novog pa sve do svog ulijevanja u Savu, Una je stoljećima bila, kao što je i danas, granica prema Hrvatskoj. Jedini dio Bosne koji se nalazi sa lijeve obale Une, a nije Hrvatska, upravo je područje koje zovemo Cazinska, odnosno Bihaćka krajina. Kad je Banja Luka u pitanju, mi taj dio Bosne uopće ne doživljavamo kao Krajinu, u bilo kojem smislu.

Adil Zulfikarpašić u Okovanoj Bosni:

“A kad je riječ o Cazinskoj krajini, historijski gledano, ona predstavlja jedan od najinteresantnijih krajeva Bosne. Smještena na granici Turskoga carstva, dala je danak u krvi i stvorila borbeni element kakav nije

postojao u čitavom carstvu. Svaki je seljak prije svega bio vojnik, a Krajina je bivala kolijevkom najvećih junaka: Mustaj-bega Ličkog, Muje i Halila Hmjice, Hasan-age Pečkog i niza junaka koji su obogatili našu povijest i našu poeziju. Zbirka junačkih pjesama Cazinske krajine nabogatija je i najljepša u Bosni. Krajišnici su kroz stoljeća bili siromašan ali ponosan i ratnički element, uvijek spreman na velike žrtve za svoj narod, za svoju vjeru i za svoju Bosnu. Jedno vrijeme za Drugog svjetskog rata proveo sam u Cazinskoj krajini. Krajišnike sam tada upoznao kao dobre junake. živeći zajedno s kršćanima s kojima su bili u stalnom kontaktu još od turskih vremena, razvili su posebnu vrstu tolerancije i poštovanja prema komšijama, koje u svojoj sredini brane svim silama. Oni su spremni na kompromis ali nikada na kapitulaciju. Cazinska krajina je jedina u toku Drugog svjetskog rata sačuvala svoje stanovništvo od pokolja. Oni sami nisu počinili nikakvih prijestupa protiv komšija nego su uložili napore da očuvaju i svoje i komšijske živote. Preko Huske Milj- ▶▶

» kovića i Nurije Pozderca vodili su pametnu i samostalnu politiku. Iz rata su izašli sa najmanje irtava. Iako su se za slobodu borili u partizanskim jedinicama, komunističke vlasti su ih vrlo loše gledale.”

Ratni Okrug Bihać

Upravnom općinskom podjelom po popisu iz 1991. godine, bihaćku regiju činila je Međuopćinska zajednica općina: Bihać, Cazin, Velika Kladuša, Bosanska Krupa, Bosanski Petrovac, Drvar i Bosansko Grahovo. Po otpočinjanju agresije na RBiH, Predsjedništvo države je 1992. godine donijelo Uredbu o novom političko-teritorijalnom ustrojstvu. U Okrug Bihać ušle su općine koje su već činile Međuopćinsku zajednicu iz 1991. godine.

Iskaznica člana Ratnog predsjedništva Općine Bihać

Pod pojmom Bihaćki okrug u užem smislu, može se podrazumijevati samo onaj dio slobodnog dijela Bihaćkog okruga koji je uspostavljen polovinom 1992. godine, a bio je ovičen neprekidnom linijom fronta od Lohovskih brda u Bihaću do Bosanske Bojne u Velikoj Kladuši, i od Bosanske Bojne natrag, granicom sa Hrvatskom, do aerodroma Željava u Bihaću. Okupacijom dijelova bihaćke i bosanskokrupske općine, Bihaćki okrug je funkcionisao u općinama Bihać, Bosanska Krupa, na lijevoj obali Une, Bužim, koji je funkcionirao kao Zajednica mjesnih zajednica i kasnije prerastao u općinu, Velika Kladuša i Cazin, što je zajedno predstavljalo oko 1.500 km², sa oko 250.000 stanovnika i sa prosječnom gustoćom naseljenosti od 166 stanovnika po jednom km². Sa proglašenjem ratnog stanja, praktično su paralelno i istovremeno tekla i ispreplitala se dva vrlo važna procesa – formiranje vojnih i civilnih struktura. Ja sam se našao u središtu tih zbivanja i učestvovao sam u oba ta procesa. Moje djelovanje kao poslanika na nivou Republike BiH već sam opisao, ali sam jednako važnim smatrao i djelovanje na lokalnoj razini, pa sam se od samih početaka uključio i dao svoj doprinos na slijedećim funkcijama:

* Adil Zulfikarpašić, Vlado Gotovac, Miko Tripalo, Ivo Banac, Okovana Bosna, Bošnjčki institut Cirih, Cirih, 1995, str. 114.

- član Ratnog predsjedništva Općine Bihać;
- poslanik u Skupštini Okruga Bihać;
- predsjednik Komisije za razmjenu zarobljenika Okružnog štaba;
- član Unsko-sanske operativne grupe;
- pomoćnik za moral Petog korpusa Armije RBiH.

Skupština Okruga Bihać

Nominalno formiranje Skupštine Okruga Bihać i njena konstituirajuća sjednica održana je 19.12.1992. godine. Konfuziju unosi činjenica da se okružni organi kao Predsjedništvo ili Izvršni odbor Okruga u javnosti javljaju mnogo ranije - prije nego je uopće zvanično konstituisana Skupština

Okruga.

Ono što pada u oči, naglašava Smail Kličić, je to da je u junu 1992. održana sjednica Predsjedništva Skupštine Okruga Bihać a da još nije bila donesena ni Uredba sa zakonskom snagom o obrazovanju i radu Okruga. To je kasnije dalo povoda Fikretu Abdiću da rukovodeće ljude Predsjedništva Okruga naziva samozvanim i nelegalnim, a ovo tijelo privatnim. Objasnjenje je dao sam Irfan

■ **Adil Zulfikarpašić:** “A kad je riječ o Cazinskoj krajini, historijski gledano, ona predstavlja jedan od najinteresa-ntnijih krajeva Bosne. Smještena na granici Turskoga carstva, dala je danak u krvi i stvorila borbeni element kakav nije postojao u čitavom carstvu. Svaki je seljak prije svega bio vojnik, a Krajina je bivala kolijevkom najvećih junaka: Mustaj-bega Ličkog, Muje i Halila Hmjice, Hasan-age Pečkog i niza junaka koji su obogatili našu povijest i našu poeziju...”

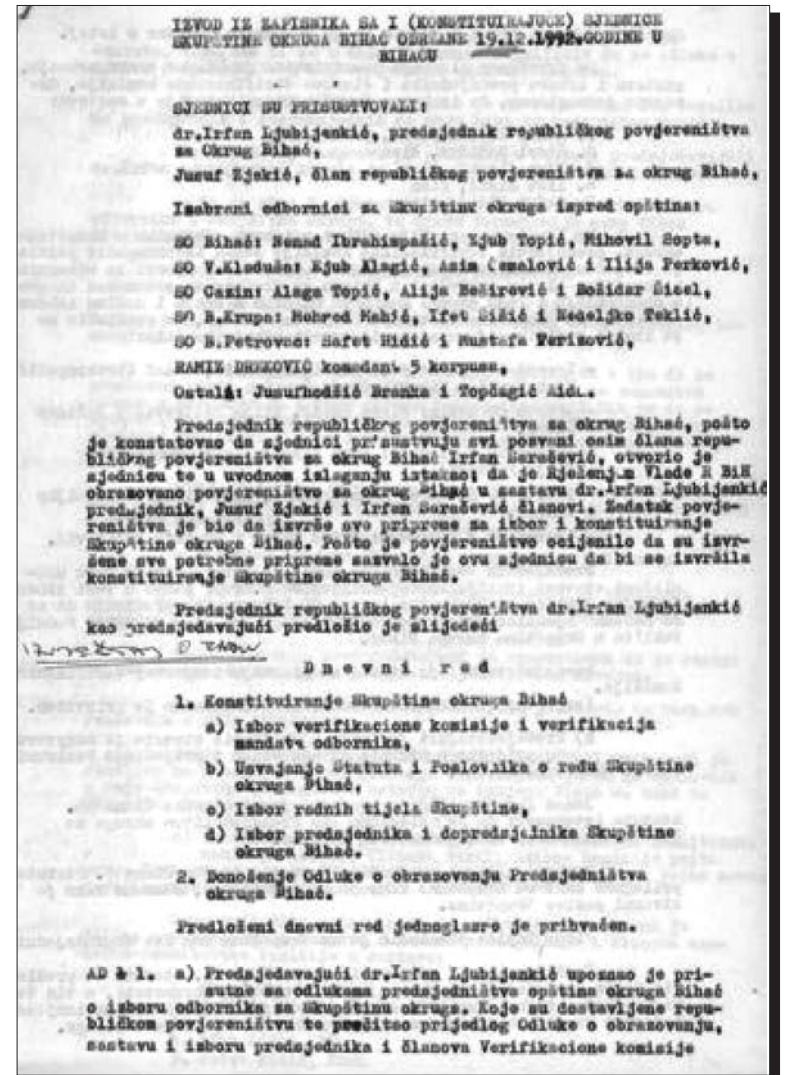
Ljubijankić u Izvještaju o radu Skupštine Okruga Bihać u periodu maj - decembar 1992. godine. Očigledno je, dakle, da je Skupština počela raditi od maja 1992. godine, iako se njeno službeno konstituiranje desilo, kao što smo rekli, u decembru 1992. On kaže: “Politički štab Patriotske lige za Okrug Bihać je odlučio da se formira Skupština i Izvršni odbor Okruga po jednom grubom modelu Prijedloga Uredbe sa zakonskom snagom broj 02-74 iz 1990. godine ranijeg Predsjedništva BiH. Za predsjednika je izabran dr. Irfan Ljubijankić, a za

članove mr. Nenad Ibrahimpašić, Ejub Topić, Asim Ibrahimpašić, Alaga Topić, Alija Beširević, Fikret Kovačević, Nijaz Hadžalić, Mirsad Veladžić, Ejub Alagić, Asim Čemalović, Hazim Murić, Mehmed Mahić, Esad Velić, Hamdija Kabiljagić, Ismet Velić, Rasim Šahinović i Safet Hidić. Kasnije su pojedine općine mijenjale svoje članove. Konstituisano je i Predsjedništvo koje su činili predsjednici općina, načelnik CSB-a, pomoćnik republičkog ministra za NO za Okrug Bihać te predsjednik Skupštine Okruga i predsjednik Izvršnog odbora Okruga. Ovakav korak napravljen je iz nužde, ali i vizionarski jer se nije mogla čekati zakonska regulativa Predsjedništva BiH koja je uslijedila nakon više od tri mjeseca a na Okrug dostavljena pet mjeseci nakon formiranja Skupštine. Ovakav nelegalan ali legitiman akt se pokazao višestruko opravdanim iako su brojne manjkavosti i greškeproistekle iz neiskustva i subjektivnih slabosti.”

Ono što se pojavilo kao problem u funkcioniranju okružnih organa je upravo to da su dr. Irfan Ljubijankić i Mirsad Veladžić posao u novim institucijama Okruga Bihać uklopili kao dodatni formalni okvir svom SDA stranačkom djelovanju. Zbog toga ove institucije nisu u početku imale svoje službene prostorije i po većinu odluka odlazilo se u malu sobu na odjelu Uho, grlo, nos, gdje je ordinirao rahmetli Irfan. U općem metežu i gužvi kakva je tada vladala to se i činilo jedino mogućim, ali je dolazeće vrijeme pokazalo da se ne može tako raditi i da je takav način rada postao prevaziđen i kontraproduktivan. Ljudi su htjeli da dodu u prostorije Okruga, da vide državni grb i zastavu, da osjete kako ta naša nova država ima svoje institucije. Problem je, svakako, bilo preplitanje i preklapanje pojedinih nadležnosti. Na zasjedanju Predsjedništva

subordinacijom. Tragom ovih razmišljanja, Predsjedništvo Okružne skupštine zahtijeva da se na ovom tijelu donose planovi upotrebe jedinica, što je u suprotnosti sa čalom 9. Uredbe sa zakonskom snagom o oružanim snagama RBiH. Ovakvo ponašanje dovelo je u pitanje i osnivanje Unsko-sanske operativne grupe i njenu logistiku. Na ove stavove Smaila Kličića reagirao je Ramiz Drekočić: “Okružni organi, kao i njihovi predstavnici na čelu sa doktorom Ljubija-

podvodičke stranke. Hajrudin Osmanagić, komandant Okružnog štaba TO, je nastojao da se pridržava naredenja koja je dobivao od Štaba TO BiH, ali je ponekad imao i određenih smetnji od strane pojedina i struktura civilnih organa vlasti. Ometanja su se ogledala u otporu pri formiranju jedinica i pokušajima nametanja komandovanja Teritorijalnom obranom, pa su neki sami sebe proglašavali vrhovnim komandantom, naturalni svoje komandante u općinskim šta-

nkićem, imaju ogromnu zaslugu. Gospodin Kličić, indirektno i kroz navode gospodina Hasana Efendića, proziva i rahmetli Ljubijankića u tekstu na strani 67, gdje kaže: ‘...pa su neki sami sebe proglašavali vrhovnim komandantom...’; tako indirektno prozivanje doktora Ljubijankića smatram nečasnim i nepoštenim činom.”

Smail Kličić kaže da svjedočenja o opisanom stanju nalazimo i kod Hasana Efendića koji tvrdi da je, bez obzira na tehničke probleme, bio dobro obaviješten o radu Teritorijalne obrane Cazinske krajine: “Vrlo su čudne bile česte izmjene komandanata općinskih štabova. Ja u stvari nisam znao o čemu se radi, a nisam imao ni vremena o tome razmišljati.

Ljudi su postavljeni na odgovorne funkcije bez ikakvih provjera, bez vojno-stručnih znanja i bez odgovarajućeg autoriteta. U dosta slučajeva ove česte izmjene odražavale su se negativno na jedinice. Izgleda da je jedan od osnovnih kriterija bio da li je neko član Patriotske lige ili ne. Komandante štabova predlagale su općinske strukture vlasti, a poslije višestranačkih izbora 1990. godine,

bovima itd. Često se radilo o ljudima nesposobnim i neukim za rukovođenje i komandovanje.”

Naravno da, kao i sve drugo na ovom svijetu, i ova situacija ima svoje dvije strane medalje – s jedne strane, moramo se složiti da nam je trebalo regionalno tijelo koje će koordinirati sve aktivnosti na ratnom Okrugu Bihać, ali, s druge strane, njegovo nelegalno ili, najblaže rečeno, njegovo problematično institucionalno formiranje davalo je prostor za opravdane ili neopravdane pretpostavke da je sve to urađeno da bi dvojica ljudi preuzeli kompletnu civilnu, ali i vojnu kontrolu nad Okrugom Bihać.

Svakako da ovakva situacija, koja nije bila dokraja pravno definirana - nije bila dugo održiva, jer je prijetila opasnost da se od “vizionarskog” čina pretvori u svoju suprotnost, jer nisu svi bili dobro namjerni i zloupotrebe takvog stanja mogle su ugroziti sve institucije. Zbog toga je sazvana konstituirajuća sjednica Skupštine Okruga Bihać, koja je održana 19.12.1992. godine u Bihaću. Zbog njegove važnosti, kompletan Izvod iz zapi-

snika sa te sjednice dajem u nas-tavku.

Iz Izvoda iz zapisnika vidimo da je u sastavu Republičkog povjereništva za Okrug Bihać bio i Irfan Saračević, što je značilo da je imao puno povjerenje dr. Ljubijankića. Vidimo i da je većina odbornika Skupštine Okruga ostala ista. Neki su otpali jer su općine sada morale kandidovati i predstavnike hrvatskog naroda.

Trebamo obratiti pozornost na taj odbornički sastav, jer će se kasnije pojaviti insinacije kako su manipulacijom članstvom u Skupštini Okruga stvarani preduvjeti za smjenu Irfana Ljubijankića i moje postavljanje za predsjednika Skupštine, i da je sve to radeno u režiji Fikreta Abdića.

održivo. Sve je dodatno zakomplirirao Fikret Abdić.

Ova personalna netrpeljivost, iza koje su, očigledno, postojali mnogo ozbiljniji problemi, polako je postajala sve veća zapreka u odnosima i radu, odnosno neradu okružnih organa. Prvo je postavljeno pitanje funkcioniranja Izvršnog odbora Okruga. Već na drugoj sjednici Skupštine Okruga od 7.1.1993. na dnevnom redu je bilo imenovanje mandatarata za Izvršni odbor Okruga Bihać i zadužen je predsjednik komisije da obavi sve prethodne radnje i da pripremi materijale potrebne za izbor i imenovanje novog predsjednika Izvršnog odbora Okruga. Na toj sjednici predstavio sam Prednacrt Platforme Skupštine

osnivanje Pedagoške akademije u Bihaću;

- Osnovana je Komisija za pravna pitanja.

Možemo vidjeti i da su svi odbornici prisutni na Skupštini, kao i to da je, već po običaju, Skupštini skoro uvijek prisustvovao i komandant Petog korpusa Ramiz Drekić. Evo kompletnog Izvoda iz zapisnika s te sjednice:

Vidimo u tački AD-2 da je Regionalni odbor SDA predložio dva kandidata za mandatarata Vlade Okruga - Zlatka Jušića i Mirsada Veladžića. Vidimo također da je nakon glasanja utvrđeno da je, od prisutnih 15 odbornika, Zlatko Jušić dobio 13 odborničkih glasova, a Mirsad Veladžić 2 glasa.

Smatram da možemo potpuno nepristrasno zaključiti da je izbor Zlatka Jušića bio potpuno legalan, regularan i bez bilo kakvih primjedbi nakon toga.

Ono što Ramiz propušta reći, a trebao bi se sjetiti, da je upravo on zbog neadekvatnog rada okružnih organa i zbog otvorenih neprijateljstava na relaciji Ljubijankić i Veladžić prema Abdiću, koja su ugrožavala logistiku civilnih struktura Okruga Bihać za potrebe Petog korpusa, a da bi se izbjegla takva vrsta sukoba, podržao moj izbor za predsjednika Skupštine Okruga.

Cijelo vrijeme ostala nam je nedoumica, kako meni tako i Ramizu Drekiću, kakva je to vrsta sukoba i animoziteta na relaciji prema aktuelnom članu Predsjedništva BiH, i to upravo u momentu kad je situacija bila jako kritična i kad nam je svima apsolutni prioritet morao biti organizacija odbrane i jačanje vojnih i civilnih potencijala u tom cilju.

Naravno da je u toj organizaciji vodeću ulogu morala pružiti Skupština Okruga Bihać kao najviše zakonodavno tijelo i Izvršni odbor Okruga Bihaća kao vlada Okruga. I jedna i druga okružna institucija morala je biti stavljena u punu funkciju s ciljem koji smo već naglasili - obrana Okruga Bihać i države BiH.

Bez obzira na ovu smjenu, ličnost dr. Irfana Ljubijankića i njegov doprinos našoj borbi za nacionalni, vjerski, politički i državni identitet apsolutno je neupitan i nemjerljiv.

Moje predsjedavanje Skupštinom Okruga Bihać

Moje postavljanje za predsjednika Skupštine Okruga Bihać doživio sam doslovno kao prekomandu, jer sam i Okrug Bihać doživljavao na određen način kao dio ratne mašinerije, što on i jeste bio, jer se

Također je važno primijetiti da sam ja i na ovoj konstituirajućoj sjednici bio jedan od kandidata za predsjednika. Odmah sam dao do znanja da se smatram samo demokratskim drugim kandidatom i da ne namjeravam biti predsjednik.

Osim toga, niko nije sa mnom prethodno obavio nikakve konsultacije. Ono što je bilo mnogo važnije za odluku odbornika bila je izjava prisutnog komandanta Petog korpusa Ramiza Drekića koji je rekao da mi neće dozvoliti napuštanje Petog korpusa jer mu još trebam tamo. I pored toga, dobio sam šest glasova, što me iznenadilo, ali nisam previše mislio o tome. Bilo mi je važno da smo konačno konstituirali Skupštinu kako treba i da se otvara prostor za naše jače institucionalno djelovanje.

Kako je vrijeme odmicalo, Petom korpusu sve je više trebao dobro ustrojen Okrug Bihać, sa svim svojim institucijama, da bi u punom kapacitetu bio njegova logistika. Uostalom, Okrug Bihać je i formiran u ratu radi toga.

Posebno se osjećala potreba za izvršnom regionalnom vlašću koju je predstavljao Izvršni odbor Okruga, jer se morala prevazići praksa da brigade logistički ovise od pojedinih općina, mjesnih zajednica ili preduzeća. Ili nije postojala spremnost da se to uradi, ili su rukovodeći ljudi Okruga, dr. Irfan Ljubijankić i Mirsad Veladžić, iz određenog razoga to odlagali, ali ovakvo stanje nije bilo

Okruga Bihać na kojoj smo radili dr. Irfan Ljubijankić i ja. Bio je to naš pandan Platformi Predsjedništva BiH, ali koja je radena za naše lokalne potrebe, s tim što je u sebi sadržavala sve neophodne elemente državne politike. Imenovanje mandatarata Izvršnog odbora Okruga Bihać, nakon odradenih procedura, završeno je na trećoj sjednici Skupštine Okruga koja je održana 27.1.1993. godine.

Pored toga, možemo iz zapisnika s te sjednice vidjeti vrlo širok spektar aktivnosti i odluka kojima se Skupština bavila, a koje su bile važne za odvijanje svakodnevnog života, kao što su:

- Imenovanje osnovnog javnog tužioca u Bihaću i zamjenika višeg javnog tužioca u Bihaću;
- Upoznavanje Skupštine Okruga sa mišljenjem koje je Komisija za izbor i imenovanje dala o predloženim kandidatima za izbor sudija Okružnog vjerskog suda u Bihaću;
- Donošenje Odluke o formiranju Komisije matičara za

■ Okupacijom dijelova bihačke i bosanskokrupske općine, Bihaćki okrug je funkcionisao u općinama Bihać, Bosanska Krupa, na lijevoj obali Une, Bužim, koji je funkcionirao kao Zajednica mjesnih zajednica i kasnije prerastao u općinu, Velika Kladuša i Cazin, što je zajedno predstavljalo oko 1.500 km², sa oko 250.000 stanovnika i sa prosječnom gustoćom naseljenosti od 166 stanovnika po jednom km².

Predsjednik i sabornik

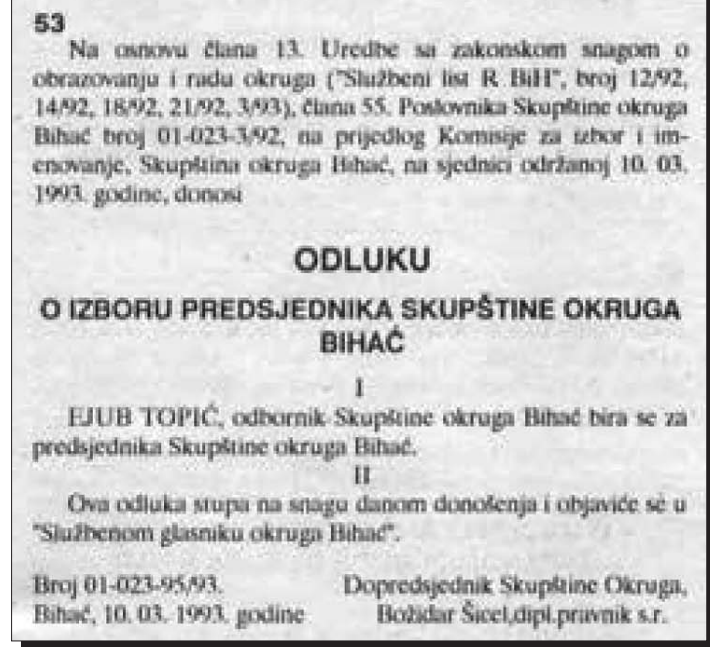
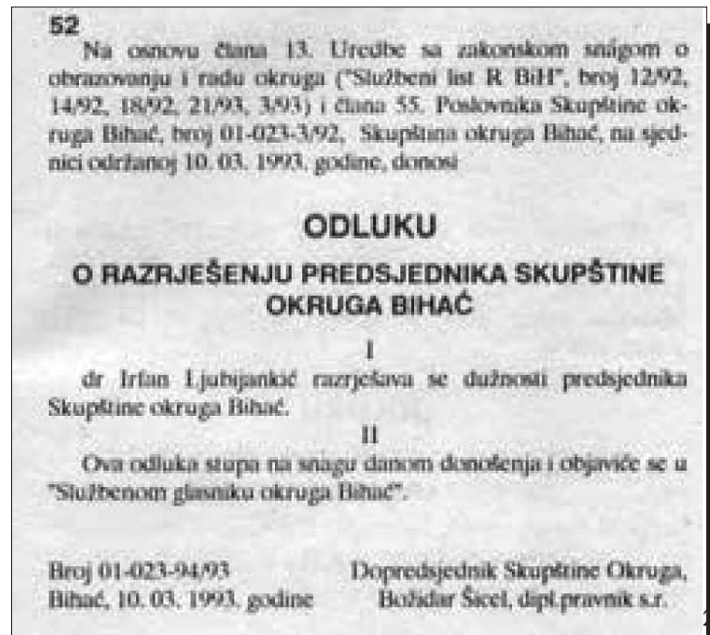
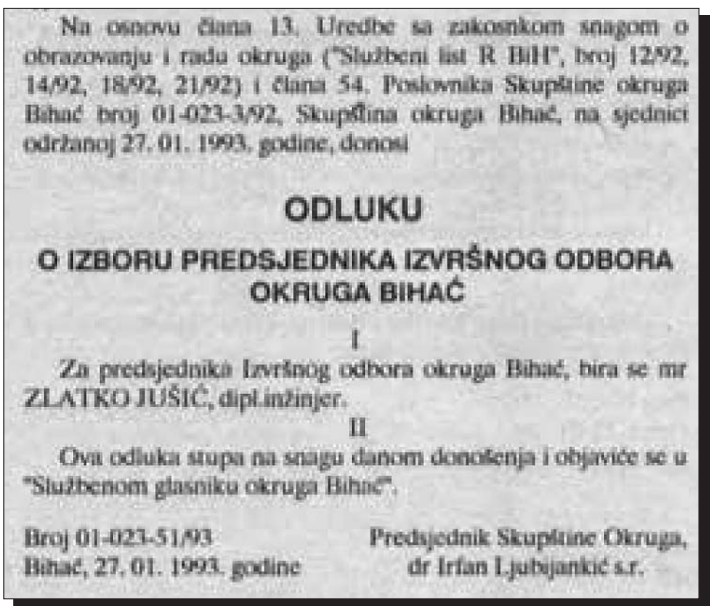
■ Politička je činjenica da je AP ZB u Velikoj Kladuši proglašena 27. septembra 1993. godine i da je za njenog predsjednika izabran upravo Ejub Topić. U to vrijeme on se nalazio u Sarajevu gdje je 27. i 28. septembra održana Skupština R BiH i Svebošnjački sabor na kojem je, pored ostalog, muslimanima vraćeno njihovo narodno ime Bošnjaci. Izjašnjavajući se na ovu okolnost Topić kaže: Predsjedništvo Bihaćkog okruga je 16. septembra 1993. godine pod mojim predsjedavanjem donijelo odluku o obustavljanju svih aktivnosti vezanih za inicijativu o AP ZB, tako da nije moglo biti govora da bih ja mogao prihvatiti mjesto u paradržavnoj tvorevini AP ZB. Da sam to htio ne bih putovao u Sarajevo. Na Abdićev neovlašteni potez odmah sam reagirao i od svega se ogradio. Pretpostavljam da je Abdić to uradio da me politički diskvalificira i možda čak i fizički likvidira.

U Bihać sam se vratio 6. oktobra i u roku deset dana uradio sam sve da se obnovi rad Predsjedništva i Skupštine Bihaćkog okruga. Tek 16. oktobra sam dužnost predsjednika Skupštine okruga predao Hamdiji Kabiljagiću iako sam nešto ranije brisan iz članstva SDA što je bila cijena s moje strane neovlaštenog imenovanja za predsjednika samoproglashene Abdićeve paradržavice.

Okrug formira isključivo kao odgovor na proglašeno ratno stanje. Dodatno je tom utisku prekomande doprinio i moj blizak odnos sa Ramizom Drekićem, s kojim sam odlično surađivao u Petom korpusu i s kojim sam nastavio blisko surađivati kao predsjednik Skupštine Okruga Bihać.

odnosno ja sam morao biti demobilisan, što se vidi iz slijedećeg dokumenta sa potpisom Ramiza Drekića.

Osim toga, ja sam se pojavio kao neko neutralno političko rješenje u sukobu između zavadenih frakcija - čovjek koji je mogao razgovarati i sa Fikretom Abdićem i sa

Kao što sam već naglasio, bez saglasnosti komandanta Petog korpusa ja ne bih mogao biti razriješen dužnosti pomoćnika za moral, IPD i vjerska pitanja koju sam obavljao u Petom korpusu,

Irfanom Ljubijankićem i Mirsadam Veladžićem i sa Ramizom Drekićem, ali i s ljudima na terenu gdje sam imao visok rejting. Odluke o razrješenju dr. Irfana Ljubijankića i mom postavljanju

za predsjednika Skupštine Okruga Bihać objavljene su u Službenom glasniku Okruga br. 1, na stranici 39, pod rednim brojevima 52. i 53. Sad je prilika da kažem teoretičarima zavjere da nijednom, doslovno, ni jedan jedini put nisam imao bilo kakav sastanak ili dogovor sa Fikretom Abdićem, osim par službenih sastanaka na koje sam išao kao pomoćnik za moral sa Ramizom Drečkovićem.

■ Kako je vrijeme odmicalo, Petom korpusu sve je više trebao dobro ustrojen Okrug Bihać, sa svim svojim institucijama, da bi u punom kapacitetu bio njegova logistika. Uostalom, Okrug Bihać je i formiran u ratu radi toga.

Detaljno sam obrazložio kompletnu situaciju sa procedurama u Skupštini Okruga, koje su prethodile mom izboru, želeći upravo da dam sve relevantne podatke radi istine i radi povijesti. Moram, također, reći da ni prije rata, niti u predizbornoj kampanji, niti bilo kojom drugom prilikom nisam imao nikakve kontakte sa Fikretom Abdićem, čak ni u Skupštini RBiH. Jednostavno, on je bio član Predsjedništva RBiH, a ja obični poslanik u Vijeću opština. On je bio potpredsjednik SDA, a ja nisam bio ni član Glavnog odbora, tako da nisam imao niti potrebe, a niti prilike za bilo kakve kontakte s njim, niti bilo s kim ko bi nastupao u ime njega.

Da li je neko iz sjene vukao konce i upravljao događanjima, ja to ne znam.

Ali ne vidim ko je to mogao i na kakav način općiniti petnaest poslanika iz svih općina Okruga koje su samostalno birale svoje predstavnike u Skupštinu Okruga pa da donesu takve odluke kakve su donijeli.

Ponavljam još jednom - sa mnom niko nikada nije prethodno obavio nikakve konsultacije niti me pripremao na bilo kakav način za ono što je uslijedilo.

Moram također reći da nisam kod dr. Irfana Ljubijankića primijetio da je svoju smjenu doživio kao nešto tragično, niti smo nas dvojica nakon toga pokvarili naše odnose. On je apsolutno i dalje nastavio na svoj način politički raditi u interesu naše borbe. Osim toga, on je bio poslanik u Vijeću građana RBiH i uvijek imao kontakte sa Sarajevom, tako da je njegova uloga i dalje bila vrlo važna zbog njegovih ličnih kvaliteta i karizme koju je već bio izgradio. Relacije će se zaoštriti nakon pokretanja famozne "Inicijative", ali ni tada naša komunikacija nikada nije prekinuta.

Možda je najbolje da prenesem direktno stavove samog dr. Irfana Ljubijankića koje je iznio u intervjuu danom nezavisnom listu Ideja 5.8.1993. godine, a koji je prenesen u knjizi Čovjek, Bošnjak, šehid, - Dr. Irfan Ljubijankić. To demantuje priče o njegovoj navodnoj izolaciji nakon smjene i onemogućavanja političkog djelovanja koje su bile plasirane.

Vidimo da je za dr. Ljubijankića oslobađanje od odgovornosti vođenja Skupštine Okruga na određen način bilo olakšanje koje mu je omogućilo da se pozabavi do tada zapuštenom strankom, i da ga previše ne zabrinjava trenutna dnevna politika. Očigledno je, s druge strane, da nije jasno šta to znači politički otklon njegovih najbližih saradnika. Taj otklon najvjerovatnije je bio rezultat

prelet preko tzv. SAO Krajine tumačio sam kao hrabar čin čovjeka koji želi pomoći svome kraju i svojoj domovini.

Kasniji razvoj događaja i njegovo ponašanje razbilo je to uvjerenje. Kao komandant Unsko-sanske operativne grupe, zajedno sa svojim borcima i narodom toga kraja, očekivao sam da ćemo imati veliku pomoć. Smatrao sam da se njegovim dolaskom kao člana Predsjedništva međunarodno priznate R BiH iskazuje briga mlade bosanske države prema ovom kraju. Šestog septembra 1992. godine u današnjoj kasarni 'Adil Bešić' postrojio sam uži dio Komande i predao mu raport ispred Komande Unsko-sanske operativne grupe. Prilikom brijfinga u prisustvu komandanata brigada i užeg dijela Komande Unsko-sanske operativne grupe, primijetio sam njegov rezerviran i hladan odnos, ne samo prema meni nego i prema kompletnom komandnom sastavu. To nije bilo ono što sam očekivao od, u to vrijeme, istaknutog Krajišnika i člana državnog Predsjedništva."

■ Ono što Ramiz propušta reći, a trebao bi se sjetiti, da je upravo on zbog neadekvatnog rada okružnih organa i zbog otvorenih neprijateljstava na relaciji Ljubijankić i Veladžić prema Abdiću, koja su ugrožavala logistiku civilnih struktura Okruga Bihać za potrebe Petog korpusa, a da bi se izbjegla takva vrsta sukoba, podržao moj izbor za predsjednika Skupštine Okruga.

I ja se dobro sjećam tog dočeka. Pozdravili smo Fikreta Abdića u Komandi USOG-e kao člana Predsjedništva države i dočekali ga s punim poštovanjem, nemajući pojma ni tada, niti kasnije, kada smo tražili objašnjenja od državnog vrha, šta je njegova uloga u Krajini i šta se to "iza brda valja". Ono što je postalo očigledno od prvog dana je netrpeljivost Irfana Ljubijankića i Mirsada Veladžića spram Fikreta Abdića.

Odmah po njegovom dolasku, dr. Irfan Ljubijankić ga je pozvao javno na TV-duel, što smo smatrali neprimjerenim da u javnost idu naši unutrašnji sukobi, što bi

Fikret Abdić i Ramiz Drečković u obilasku izložbe

moglo oslabiti moral naših jedinica i stanovništva. Fikret Abdić je htio dolaziti na sjednice Skupštine Okruga, što je dr. Irfan Ljubijankić osporavao itd. Na jednom užem sastanku u Komandi Korpusa, kojem su, osim mene, prisustvovali Ramiz Drečković, Irfan

rekao da nama ne trebaju Božiji nego republički poslanici.

Uglavnom, objašnjenja šta to priprema Fikret Abdić nije bilo, kao ni objašnjenja zašto onda nije isključen iz državnog Predsjedništva. Isto je mučilo komandanta Petog korpusa:

"Za punih osam mjeseci od dolaska na Okrug i boravka u Velikoj Kladaši, Abdić se nije puno oglašavao, nije obilazio kraj i jedinice. Znatno kasnije, 15. aprila 1993. godine, na naš poziv, došao je na obilježavanje Dana Armije i prisustvovao metodsko-pokaznoj vježbi. Poslije tog susreta, 15.4.1993. opet se povukao u Veliku Kladašu i posvetio - kasnije će se to uvidjeti - pripremanju za proglašenje autonomije i preuzimanje vlasti. Češće me znao nazvati da dodem kod njega, u dispanzer Agrokomerca u Polju, na periferiji Velike Kladaše. Bez obzira na to što su me, na neki način, kritizirali tadašnji čelni ljudi Okruga da previše surađujem sa Fikretom Abdićem, nisam razumio takve zamjerke. Smatrao sam normalnim saradnju sa članom Predsjedništva Republike BiH. Kad bih pitao - zašto ne surađivati? Odgovor je bio: 'Ne znaš ti Fikreta. Vidjet ćeš ti ko je Fikret.' Prilikom mojih sastanaka sa Abdićem koje sam održavao u funkciji komandanta Petog korpusa, moram biti objektivni, on se u početku interesirao za stanje u jedinicama, posebno za materijalnu opremljenost, finansijsku i logističku podršku. Poduzimao je i neke mjere na poboljšanje stanja, posebno kad je trebalo osigurati plaće stariješinama i vojnicima. Primijetio sam njegovo posebno nezadovoljstvo spram predsjednika Alije Izetbegovića da nisam mogao povjerovati da tako ružno govori član Predsjedništva države. Organima Okruga je u negativnom svjetlu isticao Izetbegovićevu 'produžene pipke' (kako je on to govorio) Irfana Ljubijankića i Mirsada Veladžića. Njegovi istupi jasno su oslikavali personalnu netrpeljivost koja se negativno odražavala na stanje u Okragu i prije lansiranja Inicijative o formiranju APZB."

Paralelizmi u vlasti

Naravno da nije sve bilo tako idilično. Kako smo već ranije i naglasili, SDA je cijelo vrijeme imala paralelni sistem komunika-

Fikret Abdić, Slobodan Milošević i Radovan Karadžić

cija, neovisno o državnim institucijama. Rekao sam i da je, najveći dio vremena, postojao objektivni razlog za to i morali smo imati "svoje" informacije od "svojih" ljudi u koje ćemo imati potpuno povjerenje radi donošenja važnih odluka.

Takav način rada, malo-pomalo, počeo se pretvarati u pravilo, jer se jednom dobrom dijelu ljudi jako dopalo da mogu "prečicom" rješavati masu stvari, uključujući i mnoge privatne relacije. Mnogi ljudi iz vrha stranke tog vremena imali su cijelo vrijeme u vidu svoje lične ambiciozne planove, za realizaciju kojih je bilo idealno "para-

sistem koji je u početku bio nužnost pretvorio u vrlo opasan presedan.

Ramiz Drešković ima u svojoj knjizi cijelo poglavlje na osam stranica o jednom telefonu koje je interesantno nazvao Vezirov telefon. Bio sam tada u Petom korpusu i sudionik sam tih događaja, i mogu potvrditi da se sve tako dešavalo. Možda to poglavlje najbolje pokazuje kako je sve to funkcioniralo. Famosni satelitski telefon stigao je zračnim putem:

"Na aerodrom Ćoralici, zračnim mostom, 1.10.1992. godine, između ostalih materijalno-tehničkih sredstava prebačen je i jedan satelitski

Ramiz Drešković naglašava još jednu vrlo važnu stvar:

"U to vrijeme Skupština Okruga i Izvršni odbor nisu imali svoje sjedište i zgradu sa adresom. Predsjednici Skupštine i Izvršnog odbora Okruga su kancelarije na radnim mjestima koristili za obavljanje tih dužnosti." Satelitski telefon je po preuzimanju u svojoj kancelariji u Velikoj

■ SDA je cijelo vrijeme imala paralelni sistem komunikacija, neovisno o državnim institucijama. Rekao sam i da je, najveći dio vremena, postojao objektivni razlog za to i morali smo imati "svoje" informacije od "svojih" ljudi u koje ćemo imati potpuno povjerenje radi donošenja važnih odluka.

Kladuši instalirao Mirsad Veladžić, gdje je obavljao dužnost predsjednika Općinskog odbora SDA Velike Kladuše.

Početkom februara 1993. godine, Mirsad Veladžić je smijenjen sa dužnosti predsjednika Izvršnog odbora Okruga, a na tu funkciju postavljen je Zlatko Jušić.

Novi organi vlasti su odmah nakon imenovanja uspostavili infrastrukturu, odredili sjedište, tako da je predsjednik Okružne skupštine boravio i imao sjedište u Bihaću, a predsjednik Vlade sa ministarstvom u Cazinu.

"Novoizabrano vodstvo okružnih organa zahtijevalo je da im se satelitski telefon preda, jer je nabavljen za potrebe Izvršnog odbora. Smijenjeno vodstvo tvrdilo je da je telefon nabavila SDABiH, te ga, na osnovu toga, koristi njen ogranak u Velikoj Kladuši."

Da skratimo priču - telefon je policija izuzela i dala na korištenje Izvršnom odboru Okruga, sa Zlatkom Jušićem na čelu, ali je na insistiranje Ramiza Dreškovića satelitski telefon završio u Komandi Petog korpusa.

Sve to je pratila silna prepiska, ucjene, prijetnje silom itd., što je Ramiz Drešković opisao u tih osam stranica Vezirovog telefona.

Komanda Korpusa dobila je dopis direktno od predsjednika Predsjedništva RBiH Alije Izetbegovića da se telefon vrati SDA Velike Kladuše. Ramiz se s pravom pita zašto takav dopis nije išao na okružne institucije sistema.

"Uzeo sam slušalicu i u prvi mah nisam mogao vjerovati da me zaista zove predsjednik Izetbegović. Do tada se nikad nisam čuo sa predsjednikom. U meni je proradio vojnički gen, i sve vrijeme dok sam razgovorao, na daljini od 350 kilometara, stajao sam u stavu pozor! Nakon razgovora o stanju u zoni odgovornosti Petog korpusa, predsjednik

Predsjedništva mi je rekao:

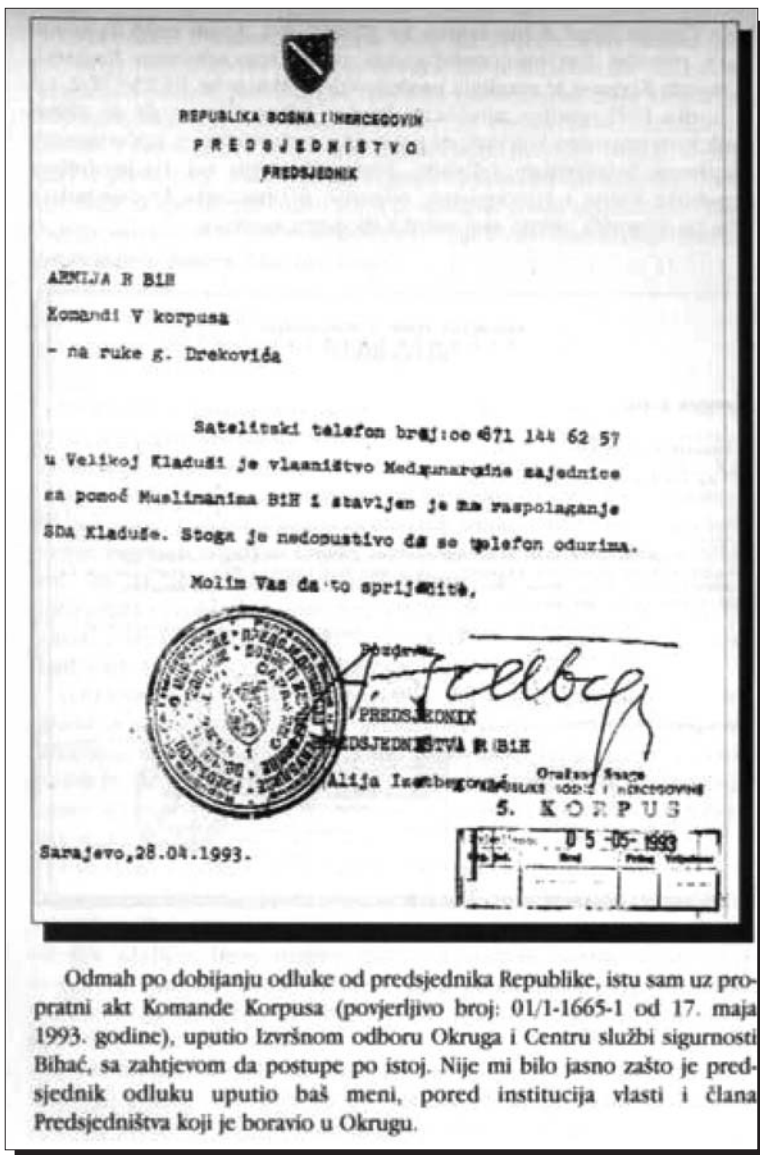
'De, molim te, Dreškoviću, vidi neka-ko, pa vrati Mirsi taj telefon. Potreban je nama u stranci, te nam javi kad završiš taj posao.'

Nakon razgovora sa predsjednikom postupio sam po njegovom zahtjevu i ustupio telefon gospodinu Veladžiću. Nije bio problem u tome što je Veladžić imao satelitski telefon, već je

mjesto predsjednika Skupštine Okruga, vidio sam da relacija sa Sarajevom neće baš biti jednosmerna. Na neke dopise uopće nije bilo odgovora, jednostavno su nas ignorirali.

Bilo je različito od ministarstva do ministarstva, s nekima bolje, a s nekima nikako. Ja sam to pripisao ratnom stanju i nisam želio vjerovati da se radi o svjesnoj opstrukciji.

Ono što je uvijek išlo kako treba bile su relacije oko stvari vezanih za obranu i ratna dešavanja, za šta je, vjerujem, zaslužan Ramiz Drešković i Komanda Petog korpusa, koji su sa Skupštinom Okruga pod mojim predsjedavanjem imali izvanrednu saradnju.

leleno funkcioniranje".

Dok su jedni ginuli i ostali sa svojim porodicama u službi borbe i obrane, drugi su elegantno izmjestili članove svojih porodica (uglavnom u Zagreb, a zatim dalje, u diplomatska predstavništva).

Moji su sinovi na početku rata imali sedam i osam godina, ali moja supruga i ja smo se odlučili da ona i djeca ostanu u Bihaću, želeći sve dijeliti skupa, pa šta Bog da. Osim toga, moja moralna odgovornost pred ljudima je bila ogromna - kao poslanika u Skupštini RBiH, zatim kao pomoćnika za moral u Petom korpusu i, na kraju, kao predsjednika Skupštine Okruga - tako da sam mogao pred sve stati svijetla čela, jer sam s njima dijelio sudbinu zajedno sa svojom porodicom.

Paralelizmi u vlasti značili su, s druge strane, veliku mogućnost potpune privatizacije i zloupotrebe informacija, tako da se jedan

telefon. Poslao ga je Ured Okruga Bihać iz Zagreba po Otpremnici br. 16/92. Kao primalac su naznačene Oružane snage RBiH Bihać, tj. Unsko-sanska operativna grupa. Nakon što su satelitski telefon primili logistički organi USOG-e, dobio sam zahtjev od dotadašnjeg predsjednika Okružne skupštine Irfana Ljubijankića i predsjednika Izvršnog odbora Okruga Mirsada Veladžića da se telefon dostavi u Izvršni odbor jer je za njih nabavljen. Poštujući legalne organe vlasti, naredio sam da se telefon preda."

■ Cijelo vrijeme ostala nam je nedoumica, kako meni tako i Ramizu Dreškoviću, kakva je to vrsta sukoba i animoziteta na relaciji prema aktuelnom članu Predsjedništva BiH, i to upravo u momentu kad je situacija bila jako kritična i kad nam je svima apsolutni prioritet morao biti organizacija odbrane i jačanje vojnih i civilnih potencijala u tom cilju.

Intervju sa Zilhadom Ključaninom za Liljan 8.9.1993.

■ Takav način rada, malo-pomalo, počeo se pretvarati u pravilo, jer se jednom dobrom dijelu ljudi jako dopalo da mogu "prečicom" rješavati masu stvari, uključujući i mnoge privatne relacije. Mnogi ljudi iz vrha stranke tog vremena imali su cijelo vrijeme u vidu svoje lične ambiciozne planove, za realizaciju kojih je bilo idealno "paraleleno funkcioniranje".

problem bio u tome što Komanda Korpusa nije imala efikasnu vezu sa Generalštabom. Najveći problem je bio što je glavna tačka kontakta o stanju u Okrugu i Korpusu i glavni izvor informacija - dezinformacija tekao putem tog telefona. Tu činjenicu sam doznao tek po dolasku u Sarajevo.

Izveštaji o stanju u Okrugu dobiveni preko satelitskog telefona bili su pretpostavljenoj komandi 'vredniji, tačniji i istinitiji od redovnih izvještaja koji su dolazili od Komande Korpusa'. Vezirov telefon je na kraju završio kod Mirsada Veladžića, jer se nije mogla ignorirati osobna naredba predsjednika Izetbegovića. Kakvi su tek "izvještaji" bili o okružnim organima, mogu zamisliti. Odmah po mom izboru na

Ta saradnja nije bila samo formalna ili verbalna - Skupština i Izvršni odbor Okruga su se u potpunosti stavili u funkciju Armije oružanih snaga RBiH, i ljudi iz Korpusa su to najbolje znali cijeniti. Peti korpus je tada, možda, imao najuredniju logistiku u državi.

Možda najbolje tu situaciju oko kolanja informacija i dezinformacija odslikava dopis koji je Sefer Halilović poslao 4.4.1993. godine Komandi Petog korpusa koji, kako kaže Ramiz Drešković, "mi u Komandi Korpusa nismo mogli razumjeti".

"U aktu se spominje puč u Okrugu i postavljanje Ejuba Topića u martu 1993. godine umjesto Ljubijankića. Dobivši taj akt, tek mi ništa nije bilo jasno, znajući da je upravo Irfan

